

ványozó a bizottmánynak is feje, egyházunknak mindene, szemefé-nye. Isten áldja meg a nemes indítványozót és társait és juttassa sikerre munkájokat, a melyért találjanak önszivökben jutalmat.

Helyén lesz itt még szólanom az egyetlen egy családból álló abosfalvi leányekkléziánkról is. Erre nézve a kepevátság már végrehajtatott még 1872-ben a következő intézkedéssel: „Az abosfalvi vágyon kebeleztessék a deesfalvi egyház közvagyonába s az abból folyó jövedelemből 24 o. é. frt. a pap és mester közt egyenlő menyyniségben minden évben fordittassék az abosfalviak által eddig fizetett bérvátságául, mi által jövőre abosfalvi hitrokaink a bérfizetés alól teljesen fölmentetnek. Továbbá a nevezett birtok jövőre való használatára nézve ugy intézkedtek, hogy az abból befolyó jövedelem mig 100 o. é. frtig növekedik, tőkésitendő, s akkor vagy valamely pénzintézetnél kamatozás végett leteendő, vagy pedig étekpapírok vásárlandók, s valahányszor egy ily ősz-zeg ily módon egybegyült, annak jövedelme évenként a pap és mesternek egyenlő arányban kiadandó, még pedig mindannyi-szor előbb két legszegényebb félbéres s később hasonló sorsu egész béres bérvátságául, s ezen kezelés mindaddig folytattatik, mig ezen egyházban az őszzes bér teljesen megváltva lesz.

Az abosfalvi fekvőség 4 hold szántó, mely nemcsak a pap és mesternek határozott 24 frtot hozza be, hanem még azon felül is, miből ez ekkléziának a maros vásárhelyi takarékpénztárban levő őszzegecskéjét, mely ma 119 frt 71 krt tesz, növelgetjük, hogy idővel a teljes kepe megváltást ez is elősegitse.

Anya- és leány-ekkléziánk e törekvéseit a kepe megváltásra nézve valóban nem lehet eléggé méltányolni.

Mi csak szerencsét kívánunk a megtett lépéshez s áldást a hozandó munkához.

Sándor Gergely.

KÜLÖNFÉLÉK.

Spinoza kétszázados évfordulója. Hágában febr. 21 kén a nagy hollandi bölcsén halála kétszázados évfordulóját tartották meg. Az ünnepély méltó volt a nagy szellemhez. Európa és Amerika legjelesebb bölcsészei mind ott voltak személyesen vagy képviseletileg hódolni a modern philosophia ez egyik legnagyobb mesterének és a rationalistikus vallás ez egyik legigazabb profétájának. Örvendünk, hogy a magyar bölcsészeti társulat is legalább táviratilag részt vett az ünnepélyben.

Loyson Hyacinth (egykor Hyacint atya) április 15-én tartá első felolvasását Párisban. Ez valóságos esemény volt, részint mert az egykor hirneves és bámult szerzetes, most apostata nyolcz évi távollét után először hallatta egykoron nagyhatása szavát; részint a francia-

országi társadalmi viszonyokért és az ultramontanok és szabadelvűek élessé fejlődni kezdő viszonyánál fogva.

Midőn Loyson Hyacint engedélyt kért előadások tarthatására, a kormány hosszasan tárgyalás után csak azon feltétel alatt engedte meg, hogy vallásról ne beszéljen. Liberalis kormánynak ily repressiv eljárását csak az a jó szándék igazolhatja, mert minden áron iparkodik, hogy a polgári átalakulás forrongásában a vallási kérdés acutussá ne váljék. A kormányi engedély szerint tartandó három felolvasásának tárgya: az igazság tisztelete, a család reformja és az erkölcsi válság.

Az első conferentia nagy érdeket költött; sokan tüntetésre számitottak, de csalódtak; volt ugyan hallható néhány fűty, de azonnal általános tetszés és taps nyomta el; az ultramontanismusnak nem sikerült zavart idézhetni elé; lehetetlen volt oly hallgatóságot félrevezetni, mely Páris legmiveltebb osztályából alakult.

Igérétéhez képest a felolvasó minden politikai és vallásos kérdés tárgyalását mellőzte, alig engedett meg magának néhány czélzást s azt is inkább személyére vonatkozólag.

Értesülésünk keretéből nem követhetjük a szónokot fejtegetéseiben. Tárgyalása első részében leguagyobb hatást gyakorolt az a passus, hol a transformismusról beszélt. Szerinte ez hypothesis ugyan, de olyan, mely méltán követelheti a tudományban jogosultságát, a melynek sok szolgálatot tett habár ez elitéli; de legyen bár igazság e hypothesis, abból semmi következtetést sem lehet vonni a [spiritualismus és kereszténység ellen. „Mi jelentősége van annak, hogy az ember a majomból lett; hiszen a Genesis szerint csak a föld porából, szervesetlen anyagból származott; mindegy. Anynyi bizonyos, hogy történelmünk egy nagy jelentésű pillanatában egy lehellet érintette e névtelen lényt, s ember lett belőle, mely a Jehova képét viseli, s alapjában vallásos s várja a halhatatlanságot.“ Nagy sensatiot keltett még a következő nyilatkozat: „A világ fejlődése kezdetén a jövőt rejtő színtelen és rémitő cella előtt szükségképen fel kellett tűnni egy souverain beavatkozásnak, egy oly hatalmas szellemnek, mely a világ törvényeinek megállításában hatalmasabb legyen mindazon emberi szellemeknél, melyek azokat megmagyarázni iparkodnak.“

Beszédének e részében kiválóan korunk scepticismusát és az újabb bölcseslemnek az absolut iránti esengését itéli el, mint a mely az életet reményvesztetté és szomoruvá teszi, míg ellenben az igazság gyönyörűsége. Gaudium de veritate conceptum.

A második részben a szónok az igazság győzelmének akadályait vizsgálja; szerinte két akadály van: a csalhatatlanság és a martyrságróli téves fogalom. Mindnyájan azt követeljük, hogy csalhatatlanok vagyunk. „Pius pápa, ki személyesen hiszi és formulázta is, egyszerűen csak kifejezést adott annak a csalhatatlansági hitnek, mely az önök szívében épen ugy meg van, mint az enyimbem.“

A martyrságróli önmehtagadásról fogalmunk téves. A világ többre becsüli a hypocritát, mint a megtérőt. „Sokat beszélnek az apostasia

cynismusáról; helyén van, az apostasia kérdésében. De van egy ennél gyakoribb s nem kevésbé veszélyes cynismus — a képmutatásbani cynismus. Egy Tartufe sem vallotta be soha, hogy ő Tartufe“.

Ezen alig körvonalozott előadás nagy érdeket keltett, a mit kétségkívül emelt az az üldözés, mely a szónok ellenében foly.

B. Baldácsi Antal ur, kinek páratlan alapítványáról folyóiratunk múlt évi folyamában emlékeztünk, ezen alapítványát f. évi márcz. 20-ról kelt ajándékozási szerződésnél fogva ujabban több mint ezer catastr. hold fekvőséggel gyarapította. E nemes ténnyt mi is ismételt hálás köszönettel jegyezzük fel.

Ifj. Fretwell János, e fáradhatlan emberbarát, a mint értesülünk, májusban Amerikából Londonba jö át, hogy ott az „angol és külföldi unitárius társulat“ gyűlésén részt vegyen. Fretwell ur lázas tevékenysége valóban bámulatos. Ő mindig útban és mindig munkában van. A hol őszinte keresztény testvériesülesről és szabadelvű mozgalmakról van szó, őt mindenütt ott látjuk. Most a nevezett meetingen, majd a németországi prot. egylet gyűlésén, majd magyarhoni, majd amerikai özszejeveteleken találjuk. Isten kísérije mindenfelé e nemes férfit útjában és koronázza sikerrel működését.

Iskolai alapítvány. Özv. Gálfalvi Imréné szül. Sala Károlina ő nagysága a f. év folytán jan. 19-én Kolozsvárt elhalt Nagy Sándornak, Kaali Nagy Dénes és Gálfalvi Anna I-ső gymn. oszt. tanuló fioknak emlékére kolozsvári főiskolánkban egy 500 frtos alapítványt tett, melynek 5%-os kamatja havonkénti részletekben kiadandó egy I-ső gymn. osztálybeli kitünő szegény tanulóknak. A nemes sziv a fájdalomban is nemes tettekben nyilatkozik s mi a mily őszinte részvéttel osztozunk a gyászoló család bánatában, oly őszintén óhajtuk azt is, hogy ez emlék is szolgáljon balzsam-olajul az érzékeny veszeteségre

Necrolog. 1. Nagy Lajos, dicső-sztmártoni tanító, f. évi jan. 13-án tüdősróvadás következtében megszűnt élni. Az elhunyt alig vala 26 éves. Halálát egyháza, melynek 3 évig jó és lelkiismeretes tanítója és énekvezére volt, szerető anyja és testvére Ürmösi Kálmán, tarcsafalvi pap, fájlalják első sorban Béke sirja felett és vigasz a siróknak!

2. Harczói Gálfalvi Zsigmond nem rég elhunyt egyik főgondnokunk Gálfalvi Imre testvére f. év márcz. 26-án szintén elhalt s benne a barczói Gálfalvi család, melynek tagjai egyházunk keletkezése óta vallásfelekezetünkhöz tartoztak s legtöbben közülök a polgári valamint egyházi életben kiváló helyet foglaltak el, a férfi ágon kihalt. Béke porain!

A szerkesztőség postája.

M. J. urnak. Becses küldeményét alkalmmilag felhasználjuk. Köszönjük.

Kis Gy. S. urnak. Érdekes leírása a D. F. egyletről okvetlen jöni fog.

S. J. urnak. Az aranykönyvet hely szűke miatt a jövő füzetre kellett halasztanunk.